

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Клопова Романа Вікторовича на дисертаційну роботу Захар Ольги Германівни
«Методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання»
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

В умовах інтеграції системи освіти у світовий освітній простір, зростання обсягів інформації з багатьох галузей науки та технологій надзвичайно важливим є питання підготовки висококваліфікованих учительських кадрів. Післядипломна педагогічна освіта як основна форма підвищення професійного рівня педагогів дозволяє швидко й якісно впроваджувати нові знання та технології, методи і форми навчання, удосконалювати професійні компетентності, забезпечити особистісний розвиток. Одним із шляхів модернізації системи післядипломної педагогічної освіти є активне запровадження технологій дистанційного навчання, що сприяє неперервному професійному розвитку вчителів.

Особливо важливим у сучасному суспільстві є підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання. Актуальність і необхідність розв'язання зазначеної проблеми поглиблюється, як справедливо стверджує дисертантка, низкою суперечностей, пов'язаних з темпами розвитку інформатики, інформаційних технологій та зростаючими вимогами до вчителів інформатики, потребою розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики відповідно до стратегії неперервної освіти та недостатньою теоретичною розробленістю проблеми.

Важливо також зазначити, що дисертаційне дослідження тісно пов'язано з науково-дослідними темами «Формування і розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти» та «Філософські освітологічні та методичні засади компетентнісної особистісно-професійної багатопрофільної

університетської освіти», що також свідчить про актуальність та практичну значущість роботи, поданої до захисту.

Обґрунтованість й достовірність наукових положень, висновків і результатів дослідження Захар О. Г. підтверджується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; системним аналізом матеріалів; виявленням причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; широтою й різноманітністю теоретичної бази. Науковий апарат дисертаційного дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна дослідження) чітко сформульовано автором.

Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування відповідного наукового інструментарію, який складається із методів наукового пізнання: теоретичних, емпіричних, методів математичної статистики, що ретельно добиралися дисертанткою відповідно до конкретного етапу та завдань дослідження.

Структура дисертаційної роботи науково виважена, логічна і послідовна. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (315 найменувань, з них 10 іноземною мовою) і 7 додатків. Підвищенню ступеня обґрунтованості отриманих результатів дослідження сприяло використання робіт, як вітчизняних так і зарубіжних авторів (дисертацій, монографій, публікацій у періодичних виданнях, матеріалів конференцій).

На особливу увагу заслуговує широка апробація матеріалів дослідження під час участі у міжнародних, регіональних та всеукраїнських конференціях та інших наукових заходах.

У дисертації, зміст якої складається з трьох розділів, збалансовані теоретичні та прикладні складові, що підпорядковані реалізації основних завдань дослідження. У першому розділі розглянуто інформатизацію освіти, як основу розвитку післядипломної педагогічної освіти; охарактеризовано технології дистанційного навчання; проаналізовано проблему підвищення кваліфікації вчителів інформатики у педагогічній теорії та практиці;

обґрунтовано структуру інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики та визначено критерії її сформованості. У другому розділі проаналізовано цілі та завдання підвищення кваліфікації вчителів інформатики в системі післядипломної педагогічної освіти; змодельовано розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики в системі підвищення кваліфікації; обґрунтовано методичну систему підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання; досліджено особливості застосування технологій дистанційного навчання в методичній системі підвищення кваліфікації вчителів інформатики. У третьому розділі висвітлено етапи й методику, а також проаналізовано результати педагогічного експерименту.

Основні положення та висновки дисертації Захар О. Г. опубліковано у 20 працях (із них 13 – одноосібні), зокрема: 2 навчальних посібники (у співавторстві), 7 статей у провідних фахових виданнях України (із них 1 – у співавторстві); 2 – у зарубіжних періодичних виданнях (із них 1 – у співавторстві); 1 публікація у збірнику наукових праць; 3 публікації у матеріалах наукових конференцій; 2 публікації у збірниках тез конференцій; 3 публікації у збірниках методичних матеріалів (у співавторстві).

Вивчення матеріалів поданої до захисту дисертації Захар Ольги Германівни «Методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання» та опублікованих за її темою праць дає підстави віднести дане наукове дослідження до окресленої вище проблеми, оскільки в роботі визначено та успішно розв'язано низку актуальних завдань.

По-перше, проаналізовано стан дослідження обраної проблеми у педагогічній теорії та практичній діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. Теоретичний аналіз дозволив уточнити поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність учителів інформатики». На констатувальному етапі експерименту було досліджено проблему підвищення кваліфікації вчителів інформатики засобами технологій

дистанційного навчання в контексті неперервної освіти та виділено чинники, що заважають професійному удосконаленню вчителів інформатики.

По-друге, дисертанткою обґрунтовано структуру інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики, у якій виокремлено чотири компоненти (світоглядний, технологічний, організаційно-методичний, самоосвітній), визначено критерії й рівні її сформованості, удосконалено рамку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики. Заслуговує на увагу той аспект, що в основу рамки інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики покладено міжнародний стандарт «Структура ІКТ-компетентності вчителів. Рекомендації ЮНЕСКО» (ICT-CFT) та рамкові рекомендації ЮНЕСКО щодо структури ІКТ-компетентності вчителів.

По-третє, розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено методичну систему підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти, що містить дидактико-цілепокладальну, формувальну та діагностико-коригувальну складові. Позитивним є те, що розроблена методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики є практичним засобом реалізації моделі розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики в системі післядипломної педагогічної освіти. Дисертанткою було приділено значну увагу удосконаленню змісту підвищення кваліфікації вчителів інформатики, запровадженню в освітній процес інноваційних педагогічних і андрагогічних технологій, створенню інформаційно-освітнього середовища.

По-четверте, дисертанткою досліджено особливості застосування технологій дистанційного навчання в методичній системі підвищення кваліфікації вчителів інформатики, вплив засобів інформаційно-освітнього середовища підвищення кваліфікації на розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики, підготовлено методичні рекомендації щодо застосування технологій дистанційного

навчання та інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічній діяльності та підвищенні кваліфікації; спеціальні додаткові дидактичні засоби та діагностичні методики як інструмент визначення рівня сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики.

Матеріали дослідження можуть бути використані в системі післядипломної педагогічної освіти під час навчання слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів інформатики; в освітньому процесі педагогічних вищих навчальних закладів у вивченні навчальних дисциплін; працівниками науково-методичних установ при організації методичної роботи з педагогічними кадрами.

Заслуговує на увагу достатня вибірка педагогічного експерименту (698 учителів інформатики). Результати педагогічного експерименту є обґрунтованими, достовірними і дозволяють засвідчити наявність позитивної динаміки в сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики контрольних та експериментальних груп.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційної роботи. У авторефераті основні положення дисертації викладено повно й докладно.

Загалом позитивно оцінюючи дане дисертаційне дослідження, ми вважаємо за доцільне висловити певні зауваження та побажання щодо подальшого його вдосконалення:

1. На мій погляд, до завдань дослідження потрібно біло б додати розробку навчально-методичних матеріалів для підготовки слухачів та викладачів системи підвищення кваліфікації до використання технологій дистанційного навчання.

2. У дослідженні автор відокремлює сукупність педагогічних умов для успішного функціонування моделі розвитку ІК- компетентності створення інформаційно-освітнього середовища підвищення кваліфікації вчителів інформатики; інтегративність, динамічність та актуальність змісту

навчання; поєднання ІКТ та інноваційних педагогічних технологій; внутрішня та зовнішня мотивація вчителів), проте в роботі не розкривається повною мірою така умова, як «внутрішня та зовнішня мотивація вчителів» (с. 110).

3. На мій погляд, в моделі методичної системи підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технології дистанційного навчання (автореф: с.11, дис.. с.118) замість складника «очікувані результати» автору варто було б використати складник «конкретизовані цілі та завдання», а «очікувані результати», на які мають виходити форми, методи, засоби презентованої системи, розмістити перед «педагогічним контролем».

4. На мою думку в описі результатів експериментальної роботи не вистачає аналізу труднощів, які виникли у процесі експерименту, визначення нових складних явищ і процесі, які є актуальними у системі післядипломної педагогічної освіти.

5. На мою думку у дисертації недостатньо проведено опис розробленого автором діагностичного інструментарію, який є дуже важливим практичним доробком дисертаційного дослідження.

6. Робота значно б виграла, якщо до змісту додатків було включено оновлені навчальні плани підвищення кваліфікації вчителів інформатики та методичні рекомендації щодо застосування технологій дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти.

7. У тексті дисертації зустрічаються поодинокі граматичні та стилістичні помилки.

Зазначені зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки дисертації.

Виходячи з актуальності теми роботи, її наукової новизни, практичної значущості та обсягу наданого в дослідженні матеріалу, можна

стверджувати, що дисертаційна робота Захар Ольги Германівни «Методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання», подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують актуальну і пріоритетну проблему.

Таким чином, дисертаційне дослідження «Методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання» повністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24.07.2013, зі змінами, внесеними Постановою КМУ № 656 від 19.08.2015 та Постановою КМУ № 1159 від 30.12.2015, а її автор – Захар Ольга Германівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
завідувач кафедри спортивних ігор,
доктор педагогічних наук, професор



Р. В. Клопов



Маслова